יד: המביא גט פרק ראשון גיטין

הא בשביב מרע. תוי״ט אע״ג דמת מקבל בחיי נותן ולא קני אלא לאחר מיתת נותן אפ״ה קנו יורשין דדעת נותן הוא דכיון שיעשו למקבל בשעת מתן מעות שיוכה המקבל לאחר מיתתו או הוא או יורשיו ואפי׳ לא נולדו יורשי מקבל עד לאחר מיתת נותן קנו אפי׳ למ״ד המזכה לעובר לא קנה דדברי שביב מרע כשמת כמסורים למקבל משעת נתינת שביב מרע או אמירתו: **ור׳** יהודה הנשיא בשם רבי יעקב אומר הולך לאו כזכי. ופע״ג דרבי אית ליה בפרק המקבל (לקמן פג.) הולך ומן לה זכה לה המקבל לה רצה לחזור לא יחזור דהולך ומן כזכי התם משום שאמר השליח לשמך אמרה המקבל לי נמי דמסתמא על דעת כן נותן לו כל זמן שאינו אומר בהדיא לי אפשי שמקבל לה: **וחכמים** אומרים יחלוקו. כל מיקו שנש״ם מפרש בשעיר דרביו אלי דחלוקים ואין נראה לר״י אלא היכא דאשכחן בהדיא יחלוקו דאמרינן אוקי ממונא בחזקת מריה:

וכאן אמרו שודא עדיף. מכאן מדקדק ר״ת דאין לפרש שודא כמו שפי׳ בקונטרס כפ׳ הכותב (כתובות פה:) גבי שניהם קרובים שניהם שנים שניהם תלמידי חכמים שודא דדייני דהיינו שידקדק הדיין את מי היה אוהב יותר ולמי היה בדעתו ליתן וכאן נמי פירש בקונטרס כמו התם אלא יתן הדיין למי שירצה כי הכא דקאמר מה שירצה שליח יעשה וקרי ליה שודא: **ר׳ אליעזר אומר אחד בריא ואחד כו׳.** תוי״ט דר׳ אלעזר גרס דנסיפא פליגי רבי אליעזר ורבי יהושע דת״ל בשבת דבריו קיימין אבל לא בחול ורבי יהושע כו׳ אבל בריש פליגי בין בחול בין בשבת מדלא ערבינהו ועוד מדפרכי רבנן לרבי אלעזר מאימן של בני רוכל דלמא בשבת היה דמודה בה ר״ת ועוד דקאמר התם קוים משביב מרע ואפי׳ בשבת ולא לחוש לדברי ר״ת ואי אדר״ת קאי הא מודה הוא בשבת דדבריו קיימים ואע״ג דר״מ קאמר התם לדר״ת בחול דבריו קיימים ולא בשבת התם לא קאי אר״מ אלא אמתני׳ ועוד דאמר הכא דר״מ כר״ת והולך מנה משמע דבחול מיירי ור״מ אית ליה התם לדר״ת בחול דבריו קיימים אלא ולאי ג׳ מתלוקת בדברי[1]: ורבי

אמר להו לר׳ דוסתאי ב״ר ינאי ולר׳ יוסי בר ביפר בהדי דאתיתו אתיוה ניהלי אזול יהביה ניהליה אמרי להו נקני מינייכו אמרי להו לא אמרי להו אהדריה ניהלן ר׳ דוסתאי ברבי ינאי אמר להו אין ר׳ יוסי בר ביפר אמר להו לא הוו קא מצערו ליה א״ל חזי מר היכי קא עביד אמר להו טב רמו ליה כי אתו לגביה א״ל חזי מר לא מיסתייה דלא סייען אלא אמר להו נמי טב רמו ליה א״ל אמאי תיעבד הכי א״ל אותן בני אדם [6]הן אמה וכובען אמה ומדברין מחציהן ושמותיהן מבוהלין ארדא וארטא ופילי בריש אומרין כפותן כופתין אומרין הרוגו הורגין אילו הרגו את דוסתאי מי נתן לינאי אבא בר כמותי א״ל בני אדם הללו קרובים למלכות הן א״ל הן יש להן סוסים ופרדים שרצים אחריהן א״ל הן א״ל אי הכי שפיר עבדת: הולך מנה לפלוני והלך ובקשו ולא מצאו תני חדא יחזרו למשלח ותניא אידך ליורשי מי שנשתלחו לו לימא בהא קמיפלגי דמר סבר הולך כזכי ומ״ם הולך לאו כזכי אמר ר׳ אבא בר ממל דב״ע הולך לאו כזכי ולא קשיא הא בבריא הא בשביב מרע רב זביד אמר הא והא בשביב מרע [7]הא דאיתיה למקבל בשעת מתן מעות הא דליתיה למקבל בשעת מתן מעות רב פפא אמר [8]הא והא בברי׳ הא דמית מקבל בחיי נותן הא דמית נותן בחיי מקבל לימא הולך כזכי תנאי היא דתניא הולך מנה לפלוני והלך ובקשו ולא מצאו יחזרו למשלח מת משלח ר׳ נתן ור׳ יעקב אמרו יחזרו ליורשי משלח [9]ויש אומרים ליורשי מי שנשתלחו לו ר׳ יהודה הנשיא אמר משום ר׳ יעקב שאמר משום ר״מ [10]מצוה לקיים דברי המת וחב״א יחלוקו וכאן [11]אמרו [6] כל מה שירצה שליח יעשה א״ר שמעון הנשיא על ידי היה מעשה ואמרו יחזרו ליורשי משלח מאי לאו בהא קמיפלגי דת״ק סבר [12]הולך לאו כזכי ור׳ נתן ור׳ יעקב נמי הולך לאו כזכי ואע״ג דמית לא אמרינן מצוה לקיים דברי המת ויש אומרים הולך כזכי ר׳ יהודה הנשיא אמר משום ר׳ יעקב שאמר משום ר׳ מאיר הולך לאו כזכי מיהו היכא דמית אמרינן מצוה לקיים דברי המת וחכמים אומרים יחלוקו מספקא להו וכאן אמרו שודא עדיף ורבי שמעון הנשיא מעשה אתא לאשמועי׳ לא בבריא דכולי עלמא לא פליגי והכא במאי עסקינן בשביב מרע ובפלוגתא דר׳ אלעזר ורבנן קמיפלגי דתנן [13]המחלק נכסיו על פיו ר׳ אלעזר אומר [14]אחד בריא ואחד מסוכן נכסים שיש להן אחריות נקנין בכסף ובשטר ובחזקה ושאין להן אחריות אין נקנין אלא במשיכה וחכמים אומרים [15]אלו ואלו נקנין באמירה אמרו לו מעשה באמן של בני רוכל שהיתה חולה ואמרה תינתן בבינתי

דרבי אלעזר. דמשוי ליה לשביב מרע כבריא: **על פיו.** על פי לאתו מחלק נכסיו לבניו ולא כשאר המורישים שחולקים היורשים כאותה: **בכסף בשטר ובחזקה.** שבכך הן נקנים מן הבריא ושב״מ נמי לרבי אלעזר אי לאו אקנינהו בהכי לא מיקנו: כבינתי

אמר להו מין. מהדרנא: **אמר להו לא.** כדאמרי׳ לעיל[1] אם בא לחזור אינו מחזר: **אמרו לו.** לר׳ דוסתאי: **חזי מר מאי קעביד.** דלא קמהדר לן: **טב רמו ליה.** הרבה הכיוהו לשון מורי. ל״א טב למו ליה יפה לאוזניו המכות הללו: **אמאי תעביד הכי.** שנתרלית להחזיר מיד: **הן אמה.** אנשי מדות גבוהים בקומה: **וכובען אמה.** אף מלבושיהן מאוימים משאר בני אדם: **ומדברין מחלייהן.** כלומר קולן עבה וגרמא הדיבור יוצא מטיבורן: **ארדא וארטא ופילי בריש.** ולא מצאו. שמת: **כזכי דמי.** וכיון שזכה בהן בחייו יתנו ליורשיו: **דל״ע הולך לאו כזכי דמי גרסי׳: בשביב מרע.** שכל זמן שלא חזר בו דבריו ככתובים וכמסורים והולך דידיה זכי הוא ויתנם ליורשי מי שנשתלחו לו שהרי זכה אביהן בחייו: **בבריא.** יחזרו למשלח דהולך לאו כזכי דמי וזה לא שלחו אלא למקבל ולא ליורשיו: **הא והא בשביב מרע.** דהולך דידיה זכי הוא: **הא דאיתיה למקבל.** בעודה בשעת מתן ומעות. ושליח זכה בהן מיד וכשמת זכו יורשיו מכאן: **הא דליתיה למקבל.** שבכר מת וזה לא היה יודע ונמלאת זכיה בטעות ולא קנו יורשין: **הא והא בבריא.** והולך לאו כזכי דמי: **הא דמית מקבל בחיי נותן.** יחזרו למשלח דלא זכה בהן מקבל ואפילו מת הנותן בחזירת השליח אין כאן משום מצוה לקיים דברי המת שקודם מיתתו בטלו דבריו משעת מיתת המקבל: **והא.** דקתני ליורשי מי שנשתלחו לו: **דמית נותן.** לאחר שמסרן לשליח מת ועדיין מקבל מי הלכך משעת מיתת הנותן זכה בהם המקבל משום דמצוה לקיים דברי המת ואפילו היה בריא: **ר׳ יהודה הנשיא כו׳.** לקמן מפרש מאי פליג אים אומרים: **וכאן אמרו.** בגבול: **מה שירצה שליח יעשה.** לפי מה שראה בדעתו של משלח אם היתה עינו יפה במתנה זו ואוהב את המקבל ואת בניו: **פ״ק.** דלא אייר במת משלח ואמר יחזרו למשלח: **סבר הולך לאו כזכי דמי.** אבל אם מת משלח לא ידענן מאי קאמר בה: **ור׳ נתן ור׳ יעקב.** הוסיפו על דבריו ואמרו דאפי׳ מת משלח אית לן בבריא דמצוה לקיים דברי המת: **וי״א הולך כזכי דמי.** ופליגי אפילו לא מת משלח ואמילתיה דת״ק [קאי]. ומדע דמדקאמר רבי יהודה הנשיא מצוה לקיים דברי המת ש״מ שמעינהו ליש דאומרים דמלו טעמייהו בהולך כזכי דמי ואפי׳ לא מת משלח ואמר מיהו דוקא מת דמצוה לקיים דבריו אבל לא מת לא דהולך לאו כזכי דמי: **מספקא לו.** אי כזכי דמי אי לא ואי מצוה לקיים אי לא: **שודא.** ראות עיניו של שליח: **עדיף.** מתלוקה במילתא דמספקא: **בבריא כולי עלמא לא פליגי.** דלאו כזכי דמי: **והכא במאי עסקינן.** דלא מיירי בבריא אלא בחולה ואמרה תינתן בבינתי

לפלוני תן שטר מתנה זה לפלוני אם רצה להחזיר יחזיר והכי נמי אמרי׳ לקמן בפ׳ השולח אמר אביי נקישינן שליח מתנה כשליח הנט למאי נפקא מינה להולך ותן דלאו כזכה דמי והלכתא דר׳ אבא דאמר שאם היה הנותן ש״מ אמרינן ביה הולך כזכי דמי דדברי ש״מ ככתובין וכמסורין דמי והלכתא נמי כרב זביד דאמר דלנבי ש״מ דאמרינן ביה הולך כזכי דמי דוקא אם היה המקבל חי בשעת מסירת המצות מיד דאדם ליד שמעון אבל אם לא היה חי לא קנאם ויחזיר למשלח והלכתא נמי כרב פפא דאע״ג דבבריא לא אמרי׳ הולך כזכי דמי היכא דמית נותן בחיי מקבל מצוה על בני נותן לקיים דברי המת חוזה בהן לוי וינתנו ליורשיו ואי ק׳ היכי אמרינן גבי מתנה דהולך ותן לאו כזכי דמי והא עד כאן לא פליגי ר״מ ורבנן בתן שטר שחרור זה לעבדי אלא דר״מ סבר חוב הוא לעבד שיצא מיד רבו לחירות ורבנן סברי זכות הוא לו אבל בתן מנה זה לפלוני דהוא זכות אפי׳ ר״מ מודה שאם רצה להחזיר לא יחזיר ומ״ש מנה מתנה משטר שחרור עבד לרבנן דהוא זכות לעבד ואמרינן שאם בא להחזיר אינו חוזר. תשובה העבד דומה למנה חוב ולמנה פקדון דשייכי בעלים בגויה משום הכי אמרינן הולך כזכי דמי אבל מנה מתנה דלא שייך מקבל בגייה אמרינן הולך לאו כזכה דמי ועבד נמי הא שייך בגייה שהרי המפקיר נכסיו העבד קנה עצמו ב״ש ואין אדם יכול להחזיקנו שהוא מחזיק בגופו אלא שמשועבד לרבו היכא דאמר רבו תן שטר שחרור זה לעבדי או הולך זכה בו העבד כמנה של הלואה ובמנה של פקדון והלכך בין אמר תן בין אמר הולך כזכי דמי כיון

[1] נראה דר״ל דאמר לשמואל לא היה צריך להחזיר דהא ליכא כאן מינו.

עין משפט נר מצוה

צ א מיי׳ פ״ו מהל׳ זכייה הל׳ יב סמג עשין פב טוש״ע ח״מ סימן קכה סעיף ט:

צא ב ג ד מיי׳ פ״ד מהל׳ זכיה הל׳ ד ה סמג עשין פ״ב טוש״ע ח״מ סי׳ קכה סעיף מ: ה (מיי׳ פ״ג מהל׳ זכיה ה״ט טוש״ע חו״מ סי׳ רמז סעי׳ ח):

צב ו מיי׳ פ״ח מהל׳ זכיה הל׳ יז סמג עשין פב טוש״ע ח״מ סימן רז סעיף ח:

תוספות רי״ד

בפקדון זה דהשתא אנן שהדי דניחא ליה לבעליו שיצא מידו: ר׳ אחא בר יאשיה ה״ל איספקא דכספא בנהרדעא א״ל לר׳ דוסתאי בר׳ ינאי ולר׳ יוסי בן כפר בהדי דקאתית אתיוה ניהליה אזיל יהבוה ניהליהו אמרי להו ניקני מיניכו א״ל לא אהדריה ניהלן ר׳ יוסי בן כפר אמר להו לא פירוש אע״ג דהאי איספקא שהוא כלי של זהב היה פקדון ואמרן שאין רצונו שיהא פקדון ביד אחר ולאו כזכי דמי אפ״ה לא היה רוצה להחזיר לו דהא ר׳ אחא גלי דעתיה דניחא ליה שיתנוהו להם ויכואהו לו ראונסא דאורחא [6] לא קביל עליה מ״ה לא היה רוצה ר׳ יוסי להחזיר לו כי היה באחריות על המשלח שכבר זכה לר׳ אחא בענין זה משעה שמסרו לו: הולך מנה לפלוני והלך ובקשו ולא מצאו פי׳ מדלא קאמר הולך מנה לפלוני שאני חייב לו או פקדון שיש לו בידי ש״מ דהאי מנה לאו מנה של הלוואה או של פקדון הוא אלא של מתנה הוא כלו׳ דהוה בעי למיתן מנה מתנה לחבירו ואמר ראובן לשמעון הולך מנה זה ללוי שאני נותן לו במתנה והלך שמעון ולא מצא ללוי שכבר מת תני חדא יחזרו למשלח ותניא אידך יחזרו ליורשי מי שנשתלחו לו לימא בהא קמיפלגי דסבר סבר הולך כזכי דמי ומר סבר לאו כזכי דמי פי׳ יחזרו למשלח דהיינו ראובן קסבר הולך במתנה לאו כזכי דמי כיון דלא זכה לוי בחייו לא ינתנו ליורשיו אלא יחזרו לראובן המשלח מאן דתני ליורשי מי שנשתלחו לו קסבר הולך כזכי דמי ומשעה שמסר ראובן לשמעון קנאם לוי מתנה מעות דזכין לאדם שלא בפניו והילכך יחזרו ליורשי לוי. א״ר אבא בר ממל לא דב״ע הולך לאו כזכי דמי ולא ק׳ דאי בבריא האי בש״מ דר׳ דכ״ע במתנה (מתנה) הולך לא כזכי דמי דדוקא במנה של הלוואה או במנה של פקדון תניא ליעל דהולך ותן כזכי דמי אבל במנה דקבעי למיתן ליה מתנה ולא מיחייב ליה מידי הולך לאו כזכי דמי ולא כה בו לוי מיד בקבלת שמעון כיון שלא מצאו חי יחזיר המנה לראובן המשלח שהוא לא היה נותן מתנה אלא ללוי שהיה מוהבו ומכירו ולא ליורשיו הילכך מסתמא יחזיר המנה לראובן ואח״כ יעשה ראובן מה שירצה ובשליחותו הראשונה אינו שאי לתת ליורשי לוי שהוא לא מינהו שליח אלא ליתן ללוי ולא ליורשיו והאי דתני ליורשי מי שנשתלחו לו מיירי בשב״מ קרי״ל דברי שב״מ ככתובין וכמסורין דמי וכל זמן שלא חזר בו הולך דידיה כזכה דמי ומשעה שמסר ראובן דדוה בש״מ יד שמעון שלוחו וכה בהן לוי הילכך ינתנו ליורשיו: רב זביד אמר הא והא בשב״מ ולא ק׳ הא דאיתיה למקבל בשעת מתן מעות הא דליתיה למקבל בשעת מתן פי׳ הא והא בש״מ דהולך דידיה כזכה דמי אבל מיהו אם איתיה לוי בחיים שעה שמסר ראובן דש״מ המנה לשמעון כבר זכה בו לוי ואם מצאו שמת יתן המנה ליורשיו ואם נמצא שמת לוי טרם דימסור המנה לשמעון לא קנה כלום שאילו (לא) היה יודע ראובן שמת לוי לא היה מוכה לו זה המנה ומוסרו לשמעון דמצאת זכייה זו בטעות ולא קנה לוי המנה הילכך יחזירנו לראובן ומה שיעבד הא והא בבריא לא ק׳ הא דמית מקבל בחיי נותן הא דמית נותן בחיי מקבל פי׳ הא והא בבריא דהולך דידיה ולא כזכי דמי והילכך אם מת ר׳ בחיי ראובן יחזירו לראובן שלא זכה בהן לוי בקבלת שמעון אבל אם מת ראובן בחיי לוי אע״ג דהולך לאו כזכי דמי כיון

מסורת הש״ס

[1] (ע׳ כערוך ערך דבר כ׳).
[2] (עי׳ תוס׳ ב״ב טו: ד״ה ור״ח וקן ל״ל נמי הכא).
[3] (לקמן עז. מ. כתובות ע.). [4] (כתובות לד:).
[5] כ״כ קנו., [6] (ע״ל).
[7] (וע״ע תוס׳ ב״ב קט. ד״ה ר״ח).

גליון הש״ס

גמ׳ אי הכי. ע׳ בחידושי בכור שור ניטין מז ע״ב: רש״י ד״ה מספקא להו אי בזבי. ע׳ מ״ל פ״ד מהל׳ מלוה הלי ו ד״ה ולענין הלכה:

הגהות הב״ח

(א) גמ׳ וכאן אמרו מה שיולה כל״ל ותוכת כל נמחק:

מוסף רש״י

ר׳ אלעזר אומר אחד בריא ואחד מסוכן כו׳. ר״ת פגיעה ליה דדבר שביב מרע אינם כמתנין וכמסוכין כלל אלא כבריא בעצמו ולכך קנין בשאר מתנת בריא, ואע״ג דמיית לא קנה מקבל מתנה אלא קנין שלילי מצוה מחמת מיתה נמי לר״ת כעי קנין, שהרי משעה של חתן של כני מוכל תקנהם אמם ואלא מחמת מיתה אפ״ה פליג ר״ת ואמר לה לחמיים כני רוכל תקנהם אמם ואלא כדין קיימו דבריה כי אם לקונסן (השב״ם ב״ב קנו.). ואחד מסוכן. ואף על גב דלא שייך מידי לא מיקנו בחמיה כלל, ונראה בעיני דכיון דלא מפלג ר״ת בין שביב מרע לבריא לענין היכא דמיתת אינו מחזר אם הדין קנו מידו לר״ת (שם). בני רוכל. שם אמיהן (שם קנו.).

תוספות רי״ד (המשך)

שמת ראובן הנותן ועדיין לוי בחיים אמרי׳ מצוה לקיים דברי המת ומצוה על בני ראובן לקיים מתנת אביהם ומפני זה הטעם זכה בהן לוי ואעפ״י שמת לאחר מכאן ינתנו ליורשיו ולסלוי שמעתתא בהכי דהולך במתנה לאו כזכי דמי וה״ה לתן (ס״א ויכול לחזור בו שלא בפקדון) דדוקא לגבי מנה שאני שלא בפני ראפילו מת לוי ינתנו ליורשיו והכי נמי תני בסיפא דההיא מתני׳ דלעיל דתניא כותיה דרב בתוספתא תן מנה זה לפלוני הולך מנה זה

[1] נראה דר״ל דאמר לשמואל לא היה צריך להחזיר דהא ליכא כאן מינו.

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com